

Woronkow, I. A.

III Konferencja Naukowa Radzieckich Historyków-Slawistów

Przegląd Historyczny 57/4, 700-702

1966

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

do ludów germańskich, zwłaszcza Franków, omawiając poszczególne instytucje publiczne i prywatne. Giulio Vismara (Mediolan) przedstawił natomiast wpływ prawa rzymskiego przez chrześcijaństwo na instytucje prawne Longobardów, Alamanów i Bawarów, ukazując równocześnie przetrwanie elementów tradycji rodzimej.

W trzech referatach znalazł odbicie problem współistnienia chrześcijaństwa i pogaństwa. Hans Kuhn (Kilonia) wykazał w referacie na temat przetrwania germańskiego pogaństwa po chrystianizacji, że kult pogański w czystej formie utrzymał się bardzo krótko, mimo to normy prawne liczyły się jeszcze po setkach lat z istnieniem pewnych pozostałości pogańskich. Elementy pogańskie w połączeniu z chrześcijaństwem dały nowy synkretyzm, różny od podobnego zjawiska w krajach śródziemnomorskich. Marco Scovazzi (Mediolan) zajął się współistnieniem chrześcijaństwa i pogaństwa w sagach nordyckich, gdzie występuje również zjawisko synkretyzmu. Francesco Delbono (Katania) zanalizował natomiast na podstawie współczesnej omawianemu zjawisku literatury katechetycznej w języku niemieckim problem współistnienia elementów pogańskich we wczesnośredniowiecznym chrześcijaństwie. Odbiciem wpływów chrześcijańskich w sztuce nowonawróconych ludów zajął się R. L. S. Bruce-Mitford (London) na przykładzie Anglosasów. Referat ilustrowany pięknymi przezroczkami ukazywał elementy sztuki rodzimej w połączeniu z wpływami celtyckimi lub sztuki śródziemnomorskiej w zależności od tego, czy chrystianizacja przychodziła z Irlandii czy z Rzymu.

Podsumowanie wyników sesji przedstawił Eugeniu Duprê Theseider (Rzym), który scharakteryzował trafnie tezy referatów i główne kierunki bogatej dyskusji.

Uczestnicy sesji zwiedzili ponadto dwa świeżo odrestaurowane kościoły w Spoleto: św. Pawła (*inter vineas*) oraz św. Agaty. Przypadającą w czasie sesji niedzielę wypełniła wycieczka piękną trasą górską do małej miejscowości umbryjskiej Leonessa, ufundowanej w XII w.

I. S.-K.

24—30 kwietnia 1966 odbyła się w Pistoii II sesja międzynarodowa zorganizowana przez *Centra Italiano di Studi di Storia e d'Arte* poświęcona sztuce gotyckiej w Pistoii i jej związkom ze sztuką włoską.

3 października 1965 odbyła się w Moskwie konferencja na temat „Towarzystwo Historyków-Marksistów (1925—1933) i jego rola w rozwoju radzieckiej nauki historycznej”. Główny referat wygłosił A. I. Gukowski.

5—7 października 1965 odbyła się w Moskwie druga narada koordynacyjna w sprawie współdziałania krajów socjalistycznych w dziedzinie badań poświęconych historii i międzynarodowemu znaczeniu Rewolucji Październikowej. W konferencji udział wzięli przedstawiciele ośrodków naukowych Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Kuby, NRD, Polski (T. Cieślak i J. Kowalski), Rumunii, Węgier i Zw. Radzieckiego.

III KONFERENCJA NAUKOWA RADZIECKICH HISTORYKÓW-SŁAWISTÓW

1—5 lutego 1966 obradowała w Woroneżu III konferencja naukowa radzieckich historyków-sławistów zorganizowana przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego ZSRR i uniwersytet w Woroneżu (I konferencja odbyła się w Moskwie w 1962 r.,

II konferencja miała miejsce w Kijowie w 1963 r.). W konferencji wzięło udział ponad 100 osób reprezentujących 36 ośrodków naukowych ZSRR; wygłoszono 76 referatów i komunikatów.

Na pierwszym plenarnym posiedzeniu referat wygłosił I. A. Woronkow (Instytut Słowianoznawstwa AN ZSRR) omawiając rezultaty prac prowadzonych przez historyków-slawistów w okresie między II a III konferencją. Odbyły się w tym czasie trzy spotkania naukowe: w Wielkich Łukach w 1964 r., w Instytucie Słowianoznawstwa AN ZSRR w 1964 r. (poświęcone problemom genezy kapitalizmu, ruchów narodowych i formowania się kultur narodowych ludów słowiańskich), oraz w Moskwie w 1965 r. (w związku z 550 rocznicą śmierci Jana Husa). Ponadto na jesieni 1964 r. obradowała w Czerniowcach VI ogólnoukraińska konferencja slawistów. Radzieccy historycy brali również aktywny udział w V Międzynarodowym zjeździe slawistów w Sofii w 1963 r., w XII międzynarodowym kongresie nauk historycznych w Wiedniu w 1965 r. i w wielu innych międzynarodowych spotkaniach. Od 1965 r. zaczęto wydawać czasopismo „Sowietskoje Sławianowiedienie”. Nadal zaznaczają się pewne trudności w koordynacji badań naukowych, niektóre problemy (historia narodów słowiańskich poza granicami ZSRR, historia rewolucji i budownictwa socjalistycznego w Jugosławii i w Polsce, dzieje średniowieczne Bułgarii, zagadnienia historiografii i źródłoznawstwa, itd.) nie są dostatecznie przebadane.

A. J. Manusewicz w referacie „Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa a narody słowiańskie” omówił zagadnienie wpływu rewolucji na uzyskanie niepodległości przez narody Polski, Czechosłowacji, Jugosławii i przedstawił program badań w tym zakresie w związku ze zbliżającą się 50 rocznicą Rewolucji Październikowej i 100 rocznią urodzin W. I. Lenina.

Referat I. M. Bielawskiej poświęcony był problemowi budownictwa socjalistycznego w krajach słowiańskich poza granicami ZSRR. Sprawom tym poświęca się coraz więcej uwagi zarówno w programach wykładów, jak i w planach badań naukowych, ale brak wciąż monografii poruszających tę ważną tematykę.

W następnych dniach obrady konferencji toczyły się w trzech sekcjach: historii średniowiecznej, historii nowożytnej i dziejów najnowszych. W sekcji dziejów najnowszych wygłoszono referaty: I. M. Kulin (Kijów): „Rewolucyjna działalność grupy komunistów z różnych krajów słowiańskich na Ukrainie w latach 1918—1920”; A. M. Matwiejew (Taszkent): „Udział Jugosłowian w walce o władzę radziecką w Azji Środkowej 1918—1920”; P. S. Sochanw (Kijów): „Udział bułgarskich mas pracujących w Rewolucji Październikowej i wojnie domowej na Ukrainie 1917—1920”; I. N. Czempakow (Swierdłowski): „Przystąpienie Bułgarii do trójstronnego paktu i stanowisko państw zachodnich (październik 1940 — marzec 1941)”; I. D. Kondziuba (Kijów): „Charakter ludowo-demokratycznej rewolucji w Polsce”; W. P. Radkow (Moskwa): „Powstanie ludowo-demokratycznych organów władzy w Jugosławii 1941—1943”; I. W. Ganiewicz (Odessa): „Główne siły antyfaszystowskiej walki ludu Bułgarii w czasie II wojny światowej”; N. L. Tretiakowa (Moskwa): „Z dziejów walki PPR o władzę ludową w Polsce, 1944—1945”; A. E. Meskin (Woroneż): „Przyjaźń narodów ZSRR z narodami słowiańskimi w walce z niemieckim faszyzmem”; W. N. Biełanowski (Leningrad): „Walka mas pracujących Bułgarii o realizację uchwał VIII zjazdu BPK”; W. W. Sucharew (Charków): „Klasa robotnicza Czechosłowacji w okresie budownictwa socjalizmu”; I. M. Teodorowicz (Czerniowce): „Próba porozumienia między Stanami Zjednoczonymi i państwami Ententy a Niemcami i Austro-Węgrami po zwycięstwie Rewolucji Październikowej”.

W sekcji historii nowożytnej wygłoszono referaty: A. I. Bortnikow (Woroneż): „Rola dekabrystów jako inicjatorów polsko-rosyjskiej rewolucyjnej współ-

pracy"; B. S. Popkow (Pietrozawodsk): „Lelewel w ocenie współczesnych mu Rosjan”; G. W. Biernikow (Woroneż): „Z historii polsko-włoskich kontaktów rewolucyjnych w drugiej połowie XIX w.”; L. A. Kowalenko (Kamieniec Podolski): „Historia południowych i zachodnich Słowian w oświetleniu ukraińskich historyków XIX w.”; I. A. Woronkow (Moskwa): „Powstanie 1830—31 r. na Litwie”; S. F. Kowal (Irkuck): „O pewnym niezrealizowanym porozumieniu polsko-rosyjskim w celu uwolnienia Czernyszewskiego”; J. G. Szulga (Użgorod): „Wpływ polskiego powstania 1830—31 r. na antyfeudalną walkę słowiańskiej ludności północnych Węgier”; G. A. Plaszkow (Odessa): „Postępowa inteligencja Ukrainy i powstanie styczińowe”; S. N. Złupko (Lwów): „Problem rewolucyjnych związków polsko-ukraińskich w Galicji w drugiej połowie XIX w.”; L. E. Wolkowicz (Lwów): „Rozbieżności i próby zbliżenia między Związkiem Robotników Polskich i II Proletariatem”; B. J. Tabacznikow (Woroneż): „Ruch strajkowy w Polsce w przededniu I wojny światowej”; L. P. Laptiewa (Moskwa): „Ruch narodowy Serbów Łużyckich w końcu XVIII i w XIX w.”.

W sekcji historii średniowiecznej przedstawiono referaty: G. E. Sanczuk (Moskwa): „Stosunki niemiecko-słowiańskie we wczesnym średniowieczu w oświetleniu powojennej historiografii niemieckiej”; G. I. Lipatnikowa (Woroneż): „Poglądy Srezniewskiego na historię Słowian”; M. A. Kazakowa (Saratow): „Geneza feudalizmu w Czechach w badaniach naukowych Jasińskiego”; M. M. Frajdenberg (Wielkie Łuki): „Produkcja towarowa w Dalmacji”; T. P. Briancewa (Kijów): „Niektóre zagadnienia rozwoju społeczno-gospodarczego polskich miast w XIV—XV w.”; I. W. Sozin (Moskwa): „Zagadnienie najmu przymusowego w gospodarce folwarcznej w Polsce XVIII w. w oświetleniu historiografii polskiej i radzieckiej”; I. S. Mielniczuk (Iwano-Frankowsk): „Radzieckie badania nad chłopstwem ziemi sanockiej w XVI—XVIII”; I. R. Fiszler (Ioszkor-Oła): „Położenie chłopów słowackich w XVIII w.”.

Ostatniego dnia konferencji poza podsumowaniem obrad, I. I. Kostiuszko, redaktor czasopisma „Sowietskoje Sławianowiedienie”, przedstawił plan pracy tego wydawnictwa.

Następna konferencja historyków-slawistów odbędzie się w lutym 1968 r. w lutym 1968 r. w Mińsku. Będą na niej poruszone następujące tematy: „Lenin i ruch robotniczy w krajach słowiańskich”; „Procesy rewolucyjne w krajach słowiańskich pod koniec II wojny światowej i po jej zakończeniu”; „Rozwój społeczno-gospodarczy i ruch narodowowyzwoleńczy w krajach słowiańskich od końca XVIII do początku XX w.”; „Stosunki między narodami słowiańskimi”; „Historia wsi i miast słowiańskich w średniowieczu”; „Słowianie w okresie przejścia do społeczeństwa klasowego”.

I. A. W.

15 marca 1965 zmarł w Nowym Jorku Mateusz M. Fryde, profesor Uniwersytetu Columbia, wybitny specjalista w zakresie historii gospodarczej średniowiecza. Mateusz Fryde studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie na początku lat dwudziestych był tam asystentem prof. Edwarda Strasburgera. W r. 1929 ogłosił w „Ekonomiście” wyniki swoich wczesnych badań nad problematyką kredytu publicznego w średniowieczu. W następnych latach, mimo bardzo absorbujących zajęć w adwokaturze dalej pracował nad zagadnieniami kredytu uzyskując ogromną wiedzę w tym zakresie. Jednocześnie był niezwykle aktywny w pracy społecznej i uzyskał wybitne stanowisko w polskim i międzynarodowym życiu prawniczym.

W czasie wojny znalazł się w Londynie, pełniąc przez pewien czas funkcję doradcy ministra spraw zagranicznych rządu emigracyjnego. Od r. 1953 był zwią-